

Column Marja Moors

Havermout en vette klei

De nieuwe *Happinez* is net binnen en ligt ongeopend op tafel. Prachtige voorkant, maar ik durf voorlopig niet. Ik weet dat ik in mijn huidige stemming nerveus word van alle kleurige spiritualiteit die me van de bladzijden tegemoet zal springen. Het geluk ligt binnen handbereik en ik ben blijkbaar zo'n muts die niet begrijpt hoe het te omarmen. Het is net als met *Woonmagazines*, na het bekijken van teveel kamers met gelikte interieurs zinkt de moed me in de schoenen.

Ik vraag me verontrust af of mijn schrijverij eenzelfde effect geeft. "Tjonge, de columnist heeft toch maar prachtige droomervaringen, wat zwalk ik

toch onhandig rond in mijn donker onbewuste". Voor de columns pik ik echter de kleurige krenten uit mijn pap. De meeste ochtenden word ik wakker met havermout; voedzaam en nodig, maar met onbestemde betekenis.

Gelukkig zitten we in een overgangstijdperk van ik

naar wij. Op steeds meer manieren worden we ons ervan bewust dat we allen één zijn. Als dromers weten we dat al lang, in ons droombewustzijn zijn de grenzen tussen de ander en ik diffuus en doorlatend. Het gebeurt bijvoorbeeld regelmatig dat vriendinnen of familieleden mij een bericht sturen dat ze over me gedroomd hebben. Zo vertelde de ene vriendin mij een tijd terug dat ik zwanger was en belde een andere vriendin mij twee maanden later met het bericht dat ik in haar droom een kind gekregen had. Beide vrouwen hadden geen weet van elkaars dromen. De ervaring van het 'ik ben' kan vaak schraal zijn. Wat een troost dat er een overdaad te vinden is in het 'wij zijn'; er zwerft altijd wel ergens een waardevolle droom.

Altijd een boek van *Jung*¹ onder handbereik hebben helpt ook om de stemming erin te houden. De verslagen van zijn droomseminars in de *Zürichse Analytische Club* geven je het gevoel bij de meester in de zaal te zitten. Jung was zijn tijd ver vooruit met het beschrijven van het collectieve onbewuste en het 'samen dromen'. Als de analysant zichzelf in de weg zit kiest het onbewuste via een familiedid de weg van de minste weerstand. Via een droom van bijvoorbeeld zoon of dochter van de cliënt kan een moeilijke klip tijdens de analyse genomen worden. Bij *Jung* hoef je niet beducht te zijn voor teveel vrolijke inspiratie. Keer op keer benadrukt hij de ambiguïteit der dingen en de noodzaak met name schaduwkanten te omarmen. Zo vertelde hij tijdens een droomseminar dat twijfel de kroon van het leven is omdat je in die staat de grootste kans hebt om de donkere en lichte kanten van het leven te verenigen.

Wat een geluk, ik twijfel al maanden! Aan mijn werk, aan mijn relatie, aan de betekenis van mijn dromen, aan welke soorten polissen ik voor een oudedagsvoorziening zou moeten afsluiten.

Nergens een nieuwgeboren kind te bekennen. Sterker nog, het voelt regelmatig als doodgaan.

Al die inspanningen, het leidt nergens toe, beter maar meteen in een graf gaan liggen. Eindelijk duidelijkheid. *Jung* vindt dat echter geen goed plan. Volgens hem is het nodig om ondanks de twijfel gewoon maar iets te doen. Eigenlijk doet het er niet toe of we de juiste beslissingen nemen. Ook of juist een ervaring van mislukken leidt ons naar een besef van wie we zijn. In het doen openbaart zich bewustzijn en de volgende stap. Dus hup, benen over de rand van het graf, handen aan de ploeg en blijmoedig door de vette Hollandse klei. Misschien kan ik me beter abonneren op een agrarisch vakblad.

¹ C.G. Jung – *Dreamanalysis, notes of the 1928-30 seminars* – ISBN 0-7100-9518-X